

Pensioenrechten vererven niet, pensioenvorderingen wel

Na overlijden uitgekeerd pensioen valt buiten nalatenschap (Pensioen Pro 15 oktober 2025). Die in Pensioen Pro besproken uitspraak van de kantonrechter in Groningen over niet-uitbetaald pensioen klinkt logisch, maar is dat niet. Zijn conclusie dat pensioenrechten hoogstpersoonlijk zijn en buiten de nalatenschap vallen, klinkt vertrouwd voor toekomstig pensioen. Maar is dat niet als het gaat om niet-uitgekeerd reeds opeisbaar pensioen. Dat vererft gewoon. Met circa 1,4 miljard euro aan niet-opgeëiste pensioenen in Nederland is dit bepaald geen academische kwestie. Daarom leek het ons goed om te benadrukken dat het erfrecht bij pensioenvorderingen gevolgd moet worden.

Het geschil: pensioen voor drie stiefkinderen of één erfgenaam?

De Groningse zaak draaide om een stiefmoeder, die na het overlijden van haar partner recht kreeg op bijzonder partnerpensioen. Omdat het pensioenfonds haar adresgegevens niet had, was dit pensioen nooit uitgekeerd. Na haar overlijden in 2023 besloot het fonds ‘coulancehalve’ alsnog te betalen. Het pensioenfonds verdeelde het bedrag over drie stiefkinderen. Één van hen, de stiefzoon, was testamentair als enig erfgenaam aangewezen en maakte bezwaar. Hij meende dat hem als erfgenaam het volledige bedrag toekwam.

De kantonrechter wees zijn vordering af. Pensioenrechten zijn hoogstpersoonlijk en niet voor overgang vatbaar, zo oordeelde hij. Het fonds mocht naar eigen inzicht bepalen aan wie het uitbetaalde.

Begrijpelijke misvatting: toekomstig pensioen vererft niet

De redenering van de kantonrechter gaat uit van een juist uitgangspunt. Inderdaad zijn pensioenrechten als zodanig hoogstpersoonlijk en niet overdraagbaar. De parlementaire geschiedenis en vaste jurisprudentie bevestigen dit.

Maar in deze zaak ging het niet om toekomstig pensioen, maar om een opeisbare pensioenuitkering die niet betaald was. Vanaf het overlijden van de partner in 2020 tot het overlijden in 2023 van de stiefmoeder had zij als partner een eigen, opeisbaar recht op maandelijkse uitkeringen. Dat die pensioenuitkering niet is uitbetaald betekent niet dat zij tijdens leven geen vordering had. En een vordering op een pensioenfonds heeft geen ander karakter dan een vordering op elke andere schuldenaar. De wet (artikel 4:182 lid 1 BW) is helder: erfgenamen volgen van rechtswege op in de voor overgang vatbare rechten van de erflater.

Niet-uitbetaalde pensioenuitkeringen vallen in de nalatenschap. Een achterstallige schuld moet betaald worden. Die vordering hoort thuis in de nalatenschap en komt toe aan de erfgenaam. Dus niet aan de stiefkinderen die het pensioenfonds zelf heeft geselecteerd.

Relevantie voor de praktijk: volg het erfrecht

De uitspraak roept de vraag op hoe pensioenfondsden moeten omgaan met niet-opgeëiste pensioenen na overlijden. Het antwoord zou eenvoudig moeten zijn: volg het erfrecht. De enig erfgenaam is de enig gerechtigde tot de pensioenvordering. Dat het fonds wellicht niet op de hoogte was van het testament, maakt dit niet anders. Een schuldenaar die bevrijdend wil

betalen, moet verifiëren aan wie hij verschuldigd is. Voor de rechtszekerheid rond de €1,4 miljard euro aan niet-opgeëist pensioen is duidelijkheid wenselijk. De kernregel spreekt wat ons betreft voor zich: toekomstige pensioenuitkeringen verwerven niet, maar vorderingen wegens niet-uitbetaalde pensioentermijnen wel.

Mr. Frank Hoens is verbonden aan University of Curaçao, prof. mr. drs. M. Heemskerk CFP® is hoogleraar pensioenrecht aan de Radboud Universiteit Nijmegen, advocaat bij held law te Amsterdam en lid van de RvT van SPMS. Mr. drs. Corey Dekkers MFP CFP® is senior pensioenspecialist bij Pensioennavigator.